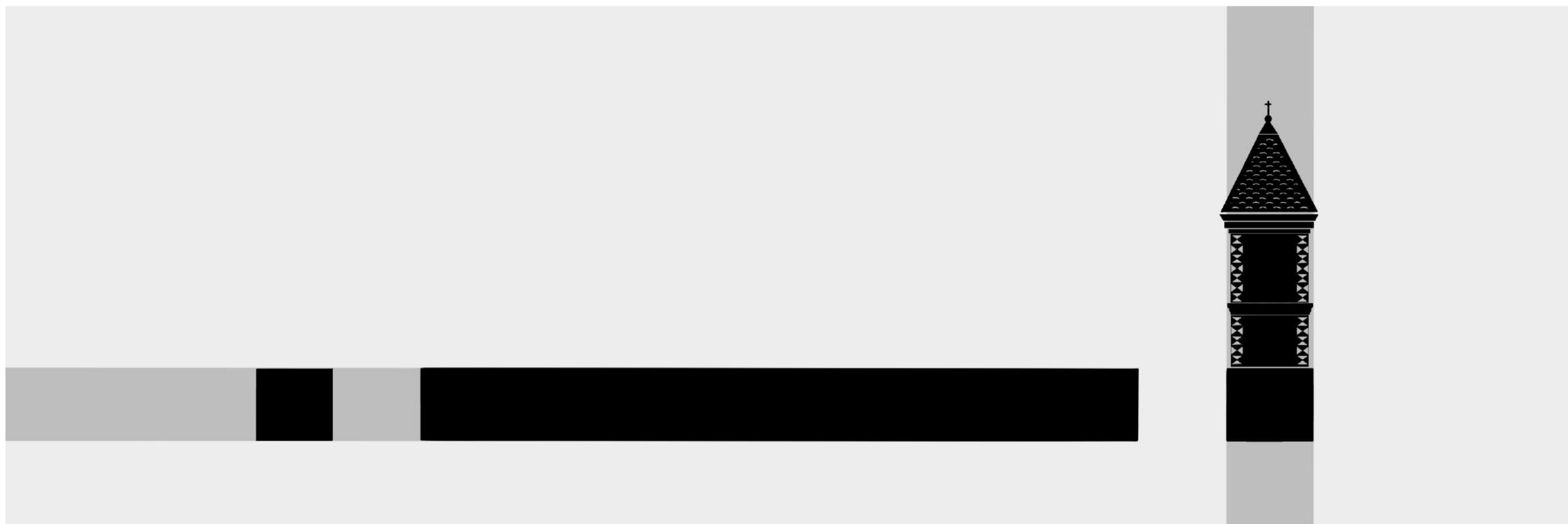

SPRIEVODNÁ SPRÁVA

Základné údaje

- názov stavby: Memoriálny park pri Božích mukách
- miesto stavby: Košice, m.č. Sídliisko Ťahanovce
- etapizácia: 2 etapy
- celková plocha : 1693,82 m²
- plocha I. etapy: 812,79 m²
- plocha II. etapy: 880,80 m²
- I. etapa na parc. číslo: 1600/341 c, 1600/342 c, 2991/1 e, 2824/501 e, k. ú. Nové Ťahanovce, obec Košice
- II. etapa na parc. číslo: 1600/125 c, 1600/166 c, 2995/501 e, 2962/501 e, k. ú. Nové Ťahanovce, obec Košice
- autori: Ing. arch. Ondrej Vecan, Ing. arch. Peter Stano, Ing. arch. Anton Reitzner, Ing. Michaela Jarošová, Ing. Miroslav Naď

Popis riešenia

Memoriálny park s pamätníkom na pamiatku legionárov, ktorí zahynuli v bojoch proti cisárskym vojskám v roku 1848, sa nachádza pri murovanom stĺpe – Božích mukách pravdepodobne z 18. storočia. Murovaný stĺp slúžil ako podklad pre erb mestskej časti Košice-Sídliisko Ťahanovce. Archeologický výskum z roku 2024 potvrdil, že na tomto mieste sú pochovaní poľskí bojovníci, ktorí padli počas týchto udalostí.

Návrh revitalizácie priestoru spočíva v odstránení nežiaducej vysokej zelene, ktorá zakrýva výhľad na Božie muky, a v doplnení horizontálneho pamätníka, ktorý svojou formou dopĺňa vertikality murovaného stĺpa. Pamätník nekonkuruje Božím mukám, ale naopak, vytvára harmonický priestor, rozširujúci stiesnené pomery parcely a zároveň svojou horizontálnou líniou upokojuje a vedie pozornosť ku stĺpu. Realizácia je rozdelená do dvoch etáp.

Prvá etapa sa zameriava na odstránenie vysokých ihličnanov a topolov, ktorých vertikality konkuruje murovanému stĺpu a ktoré výrazne obmedzujú jeho viditeľnosť z frekventovanej cestnej komunikácie vedúcej tesne pri parcele. Súčasťou tejto etapy je aj posunutie oplotenia, ktoré aktuálne stiesňuje parcelu, na jej hranice, čím sa zlepší celková dostupnosť a usporiadanie priestoru. Hlavný nástup do pietneho miesta je upravený tak, aby viedol priamo v osi Božích muk. Chodník je navrhnutý z malých žulových kociek, ktoré odkazujú na historický kontext miesta. Sekundárny prístup je obnovený v trase historickej cesty, vedúcej medzi poľami, o čom svedčí aj zachovaná katastrálna mapa Ťahanoviec z r. 1868. Táto cesta je symbolicky naznačená a zarezaná do terénneho násypu, ktorý vznikol pri budovaní hlavného cestného privádzača na Sídliisko Ťahanovce. V mieste priesečníka týchto dvoch chodníkov sa nachádza vstup do oploteného areálu memoriálneho parku.

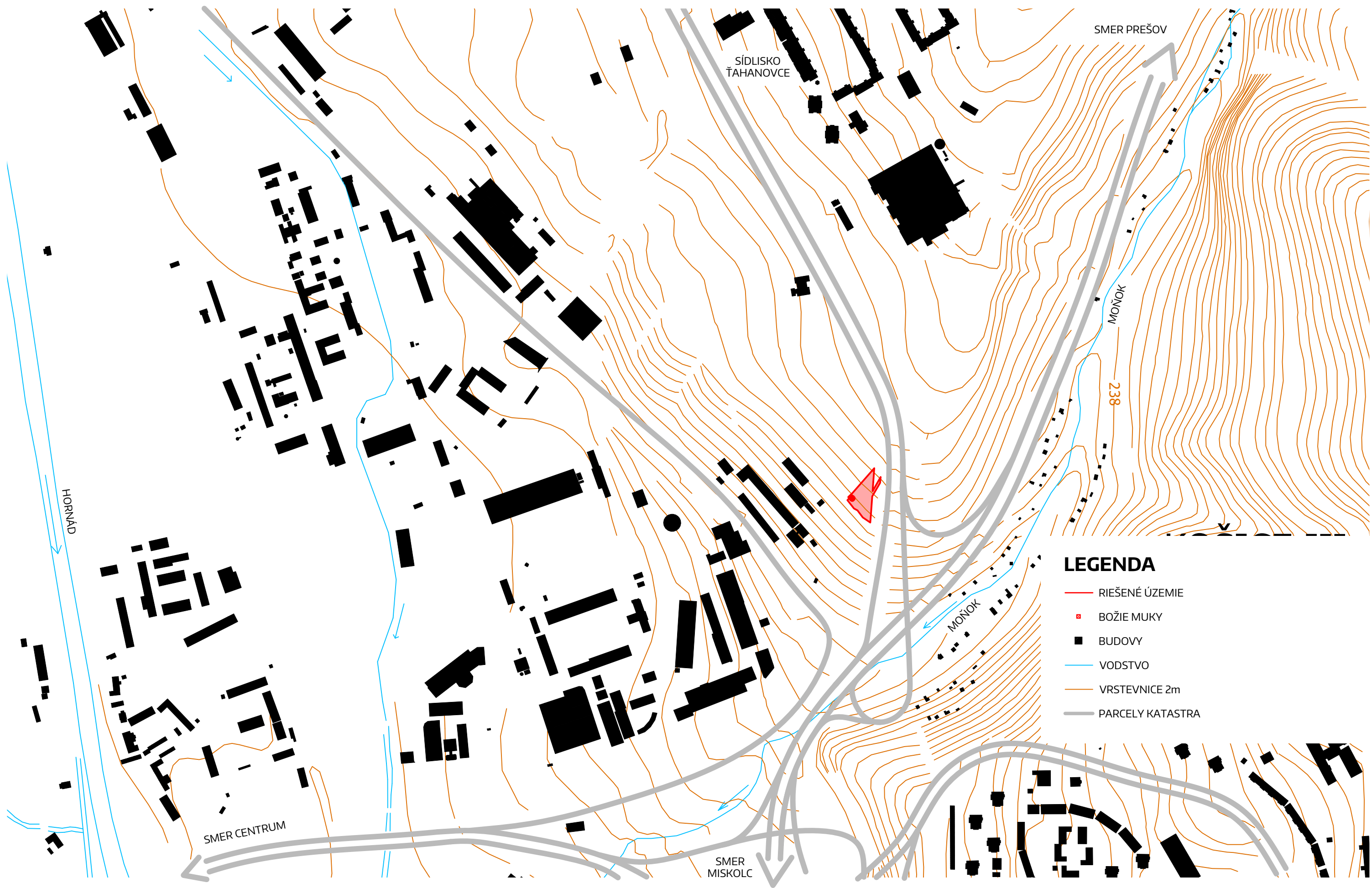
Okolité pozemky vo vlastníctve investora sú vysadené lúčnym porastom s rebríčkom, ktorý navodzuje prirodzený charakter a pripomína pôvodný rurálny kontext Božích muk. Návrh sa tiež zameriava na vizuálne odfiltrovanie rušivých prvkov v okolí, najmä areálu údržby ciest NDS, ktorý sa nachádza pozdĺž juhozápadnej a severozápadnej hranice parcely. Zeleň je upravená tak, aby poskytovala priehľady na významné dominanty – kopce Hradová, Bankov, ústie Hornádu do Košickej kotliny – a zároveň tvorila zelenú kulisu novému pamätníku.

Pamätník samotný má podobu 11 metrov dlhej nízkej steny z kortenového plechu, ktorý svojím pokrčeným a polámaným vzhľadom vytvára dramatický kontrast k jednoduchosti murovaného piliera. Je umiestnený pozdĺž hlavnej osi prístupového chodníka a vytvára horizontálnu protiváhu stĺpu, čím posilňuje jeho dominantné postavenie. Jemné vychýlenie pamätníka smerom k Božím mukám vytvára rozšírený predpriestor. Tvorí zároveň hranicu spevnenej plochy slúžiacej na umiestnenie vencov a štátnych symbolov pri pietnych udalostiach a oficiálnych návštevách. Časť pamätníka je vysunutá mimo oploteného areálu pred hlavný vstup, kde nesie názov parku a slúži ako prvý kontakt pre verejnosť v čase, keď je areál uzamknutý. Finálne výtvarné prevedenie pamätníka bude riešené pri samotnej realizácii. Oplotenie je navrhnuté z kovu a jeho súčasťou je bránka zdobená erbom mestskej časti. V priestore medzi cestou a peším chodníkom je situovaná odstavná plocha pre autá s riadeným vjazdom, slúžiaca príležitostne pri pietnych udalostiach a oficiálnych návštevách.

Druhá etapa sa zameriava na rozšírenie memoriálneho parku smerom na severovýchod a východ až po chodník. Zahŕňa odstránenie terénneho násypu medzi chodníkom a Božími mukami, čím sa výrazne zlepší ich viditeľnosť a prístupnosť priamo z chodníka a cesty. Pridaný je nový nástup v osi Božích muk, kolmo na os prístupového chodníka z prvej etapy. V jeho priesečníku s hlavným peším ťahom na Sídliisko Ťahanovce je situovaný nový vstup do memoriálneho parku. Podstatou rozšírenia je vytvorenie trávatej plochy smerujúcej k pamätníku, ktorá by vytvárala rozšírený priestor parkového charakteru. Po obvodě nového rozšírenia bude doplnená zeleň tak, aby výškovo nekonkurovala Božím mukám. Časť existujúceho oplotenia a záhonov na hranici medzi prvou a druhou etapou bude odstránená. Novovzniknutá pobytová lúka umožní organizovanie väčších spoločenských podujatí, ako sú napr. rekonštrukcie historických bitiek alebo oslavy súvisiace s históriou mestskej časti a jej erbom. Priestor bude doplnený o lavičky umiestnené na mlatovej ploche pri novom vstupe a pozdĺž chodníka.

Park má potenciál stať sa nielen pietnym miestom na uctenie pamiatky padlých legionárov, ale aj memoriálnym parkom osobností Sídliiska Ťahanovce. V budúcnosti by mohli byť do záhonov obkolesujúcich trávnik a chodník osadené menšie pamätníky významným obyvateľom tejto mestskej časti.

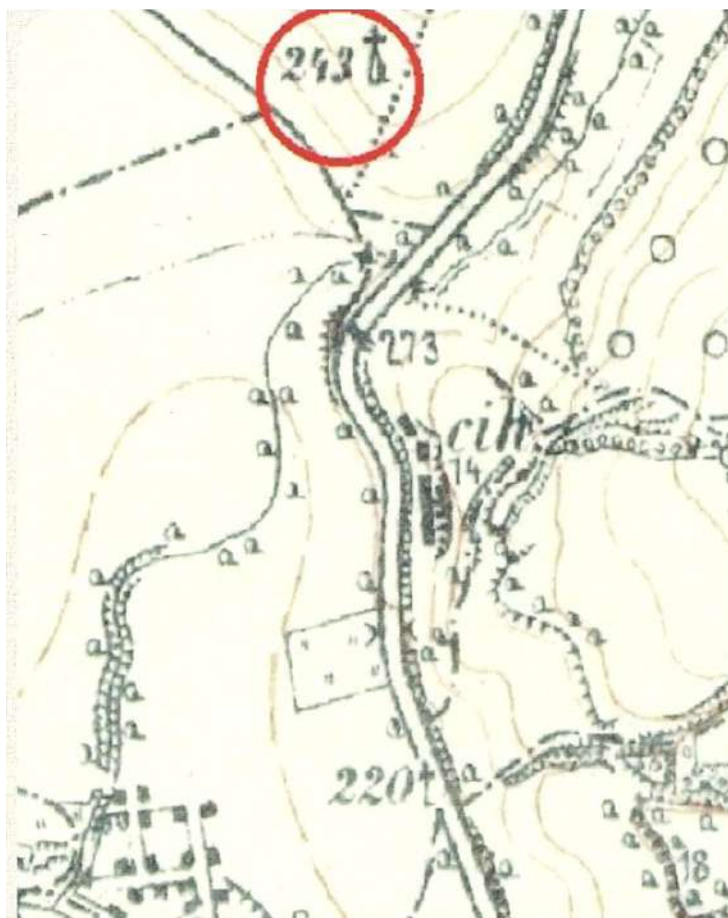

LEGENDA

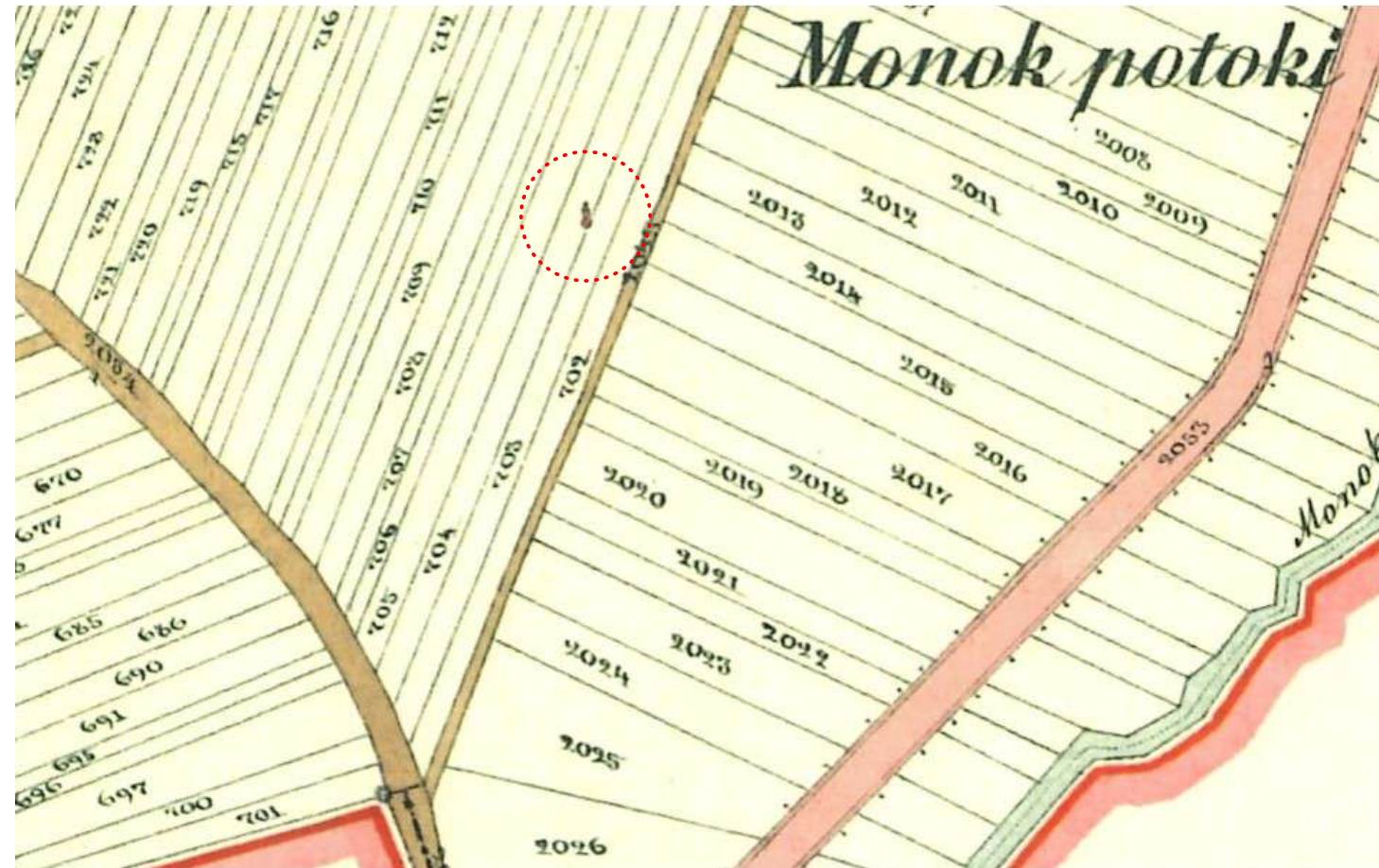
- PARCELA S BOŽÍMI MUKAMI
- ☒ BOŽIE MUKY
- VO VLASTNÍCTVE INVESTORA
- VIAC AKO 50% VO VLASTNÍCTVE INVESTORA
- SÚKROMNÉ VLASTNÍCTVO
- STREDISKO SPRÁVY A ÚDRŽBY CIEST - NDS
- PARCELY KATASTRA

DETAIL Z III. VOJENSKÉHO MAPOVANIA (1869-1887)

VÝSEK Z III. VOJENSKÉHO MAPOVANIA REAMBULOVANÉHO (1920-1934)

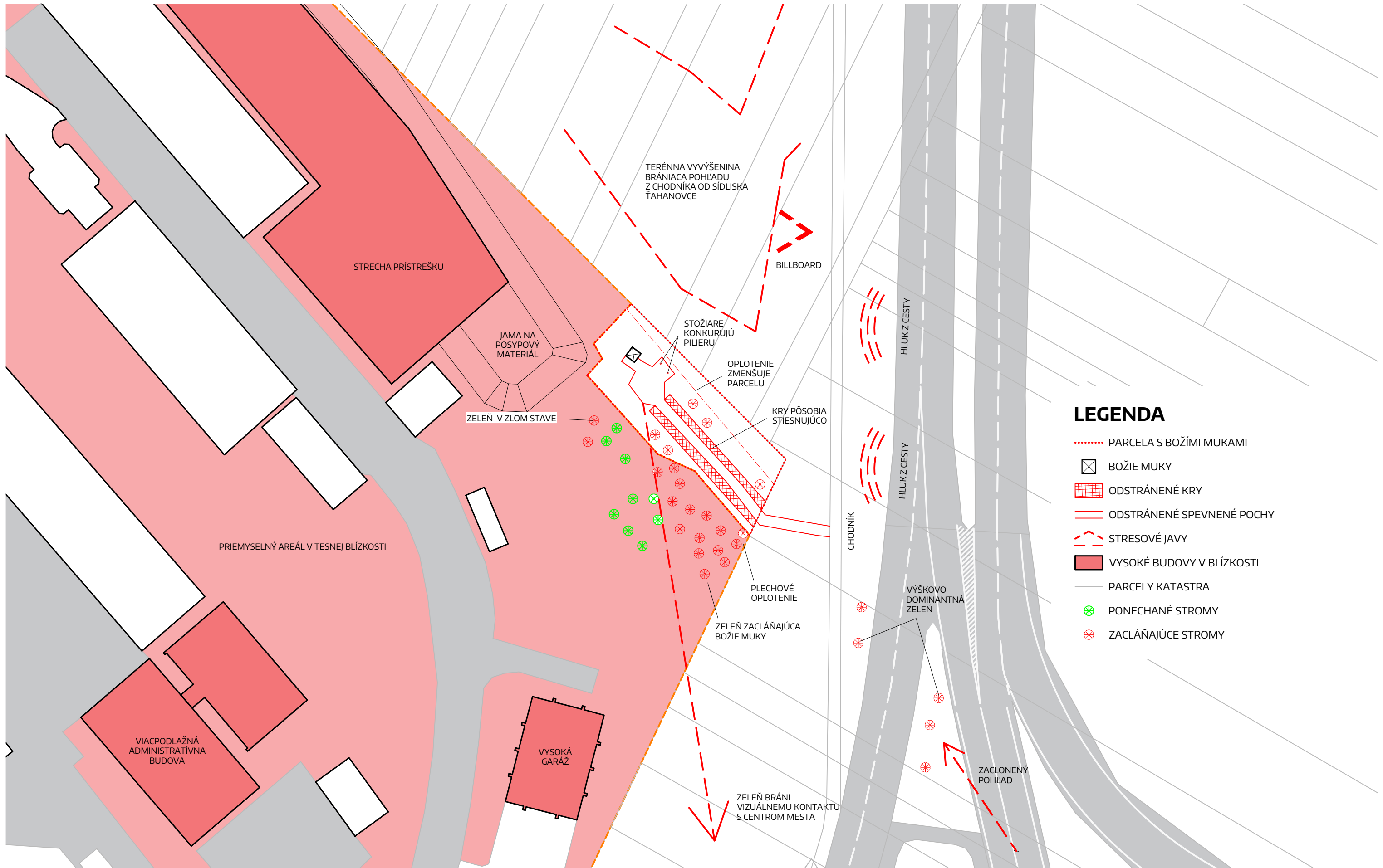
VÝSEK Z KATASTRÁLNEJ MAPY ŤAHANOVIEC Z ROKU 1868

SCHLICK PRED KOŠICAMI 11.12.1848, ILUSTRÁCIA NEZNÁMEHO AUTORA

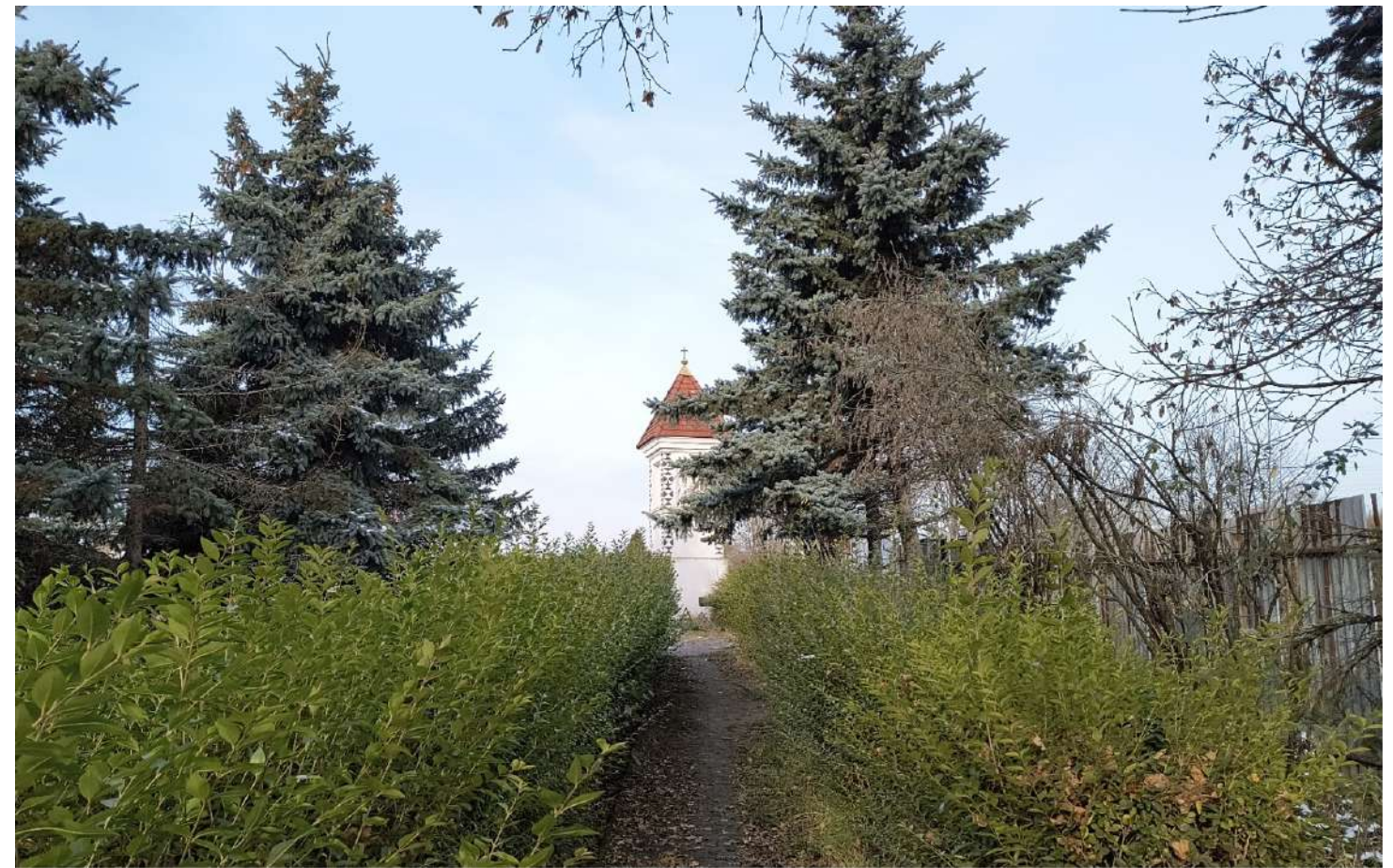

KATASTRÁLNA MAPA (2024) NA PODKLADE ORTOFOTOMAPY Z ROKU 1949 S VYZNAČENOU RIEŠENOU PARCELOU

POHĽAD Z AREÁLU NDS

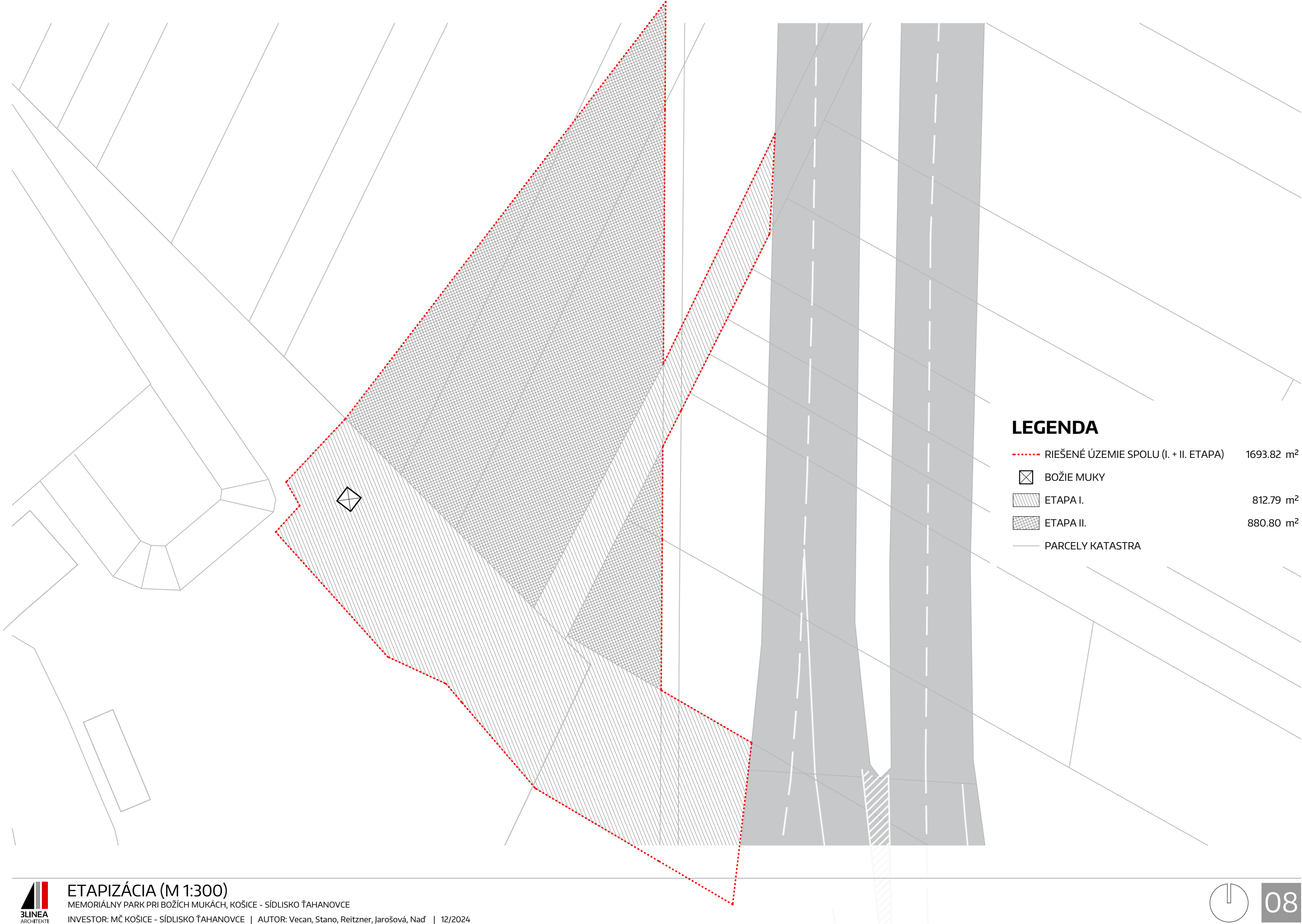
POHĽAD Z CHODNÍKA V AREÁLI - ZELEŇ PÔSOBÍ STIESŇUJÚCO

ZELEŇ ZACLÁŇAJÚCA RENESANČNÝ STĽP PRI POHĽADE Z CHODNÍKA

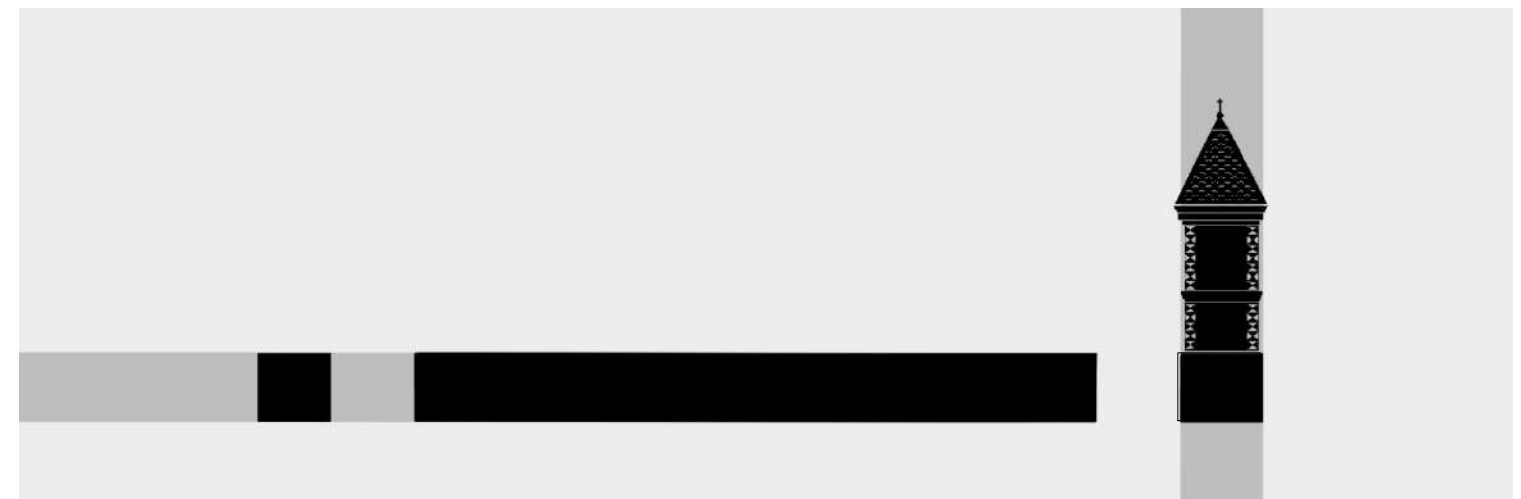

TERÉNNA VYVÝŠENINA ZACLÁŇAJÚCA STĽP PRI POHĽADE OD SÍDLISKA ŤAHANOVCE

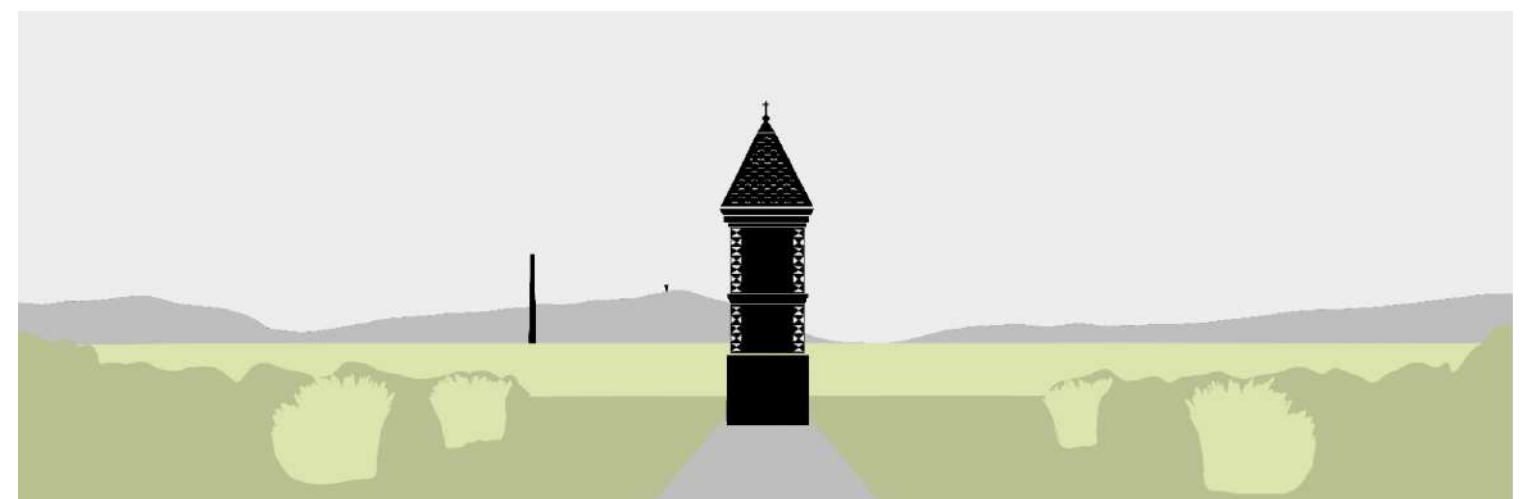

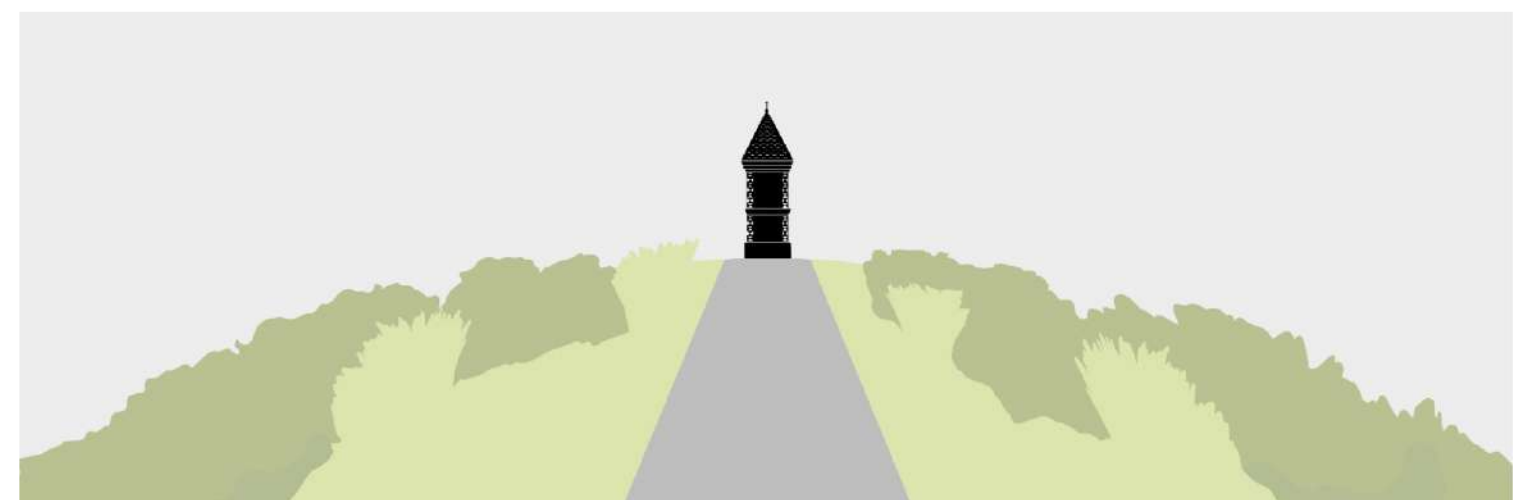
AXONOMETRICKÝ POHĽAD NA I. ETAPU

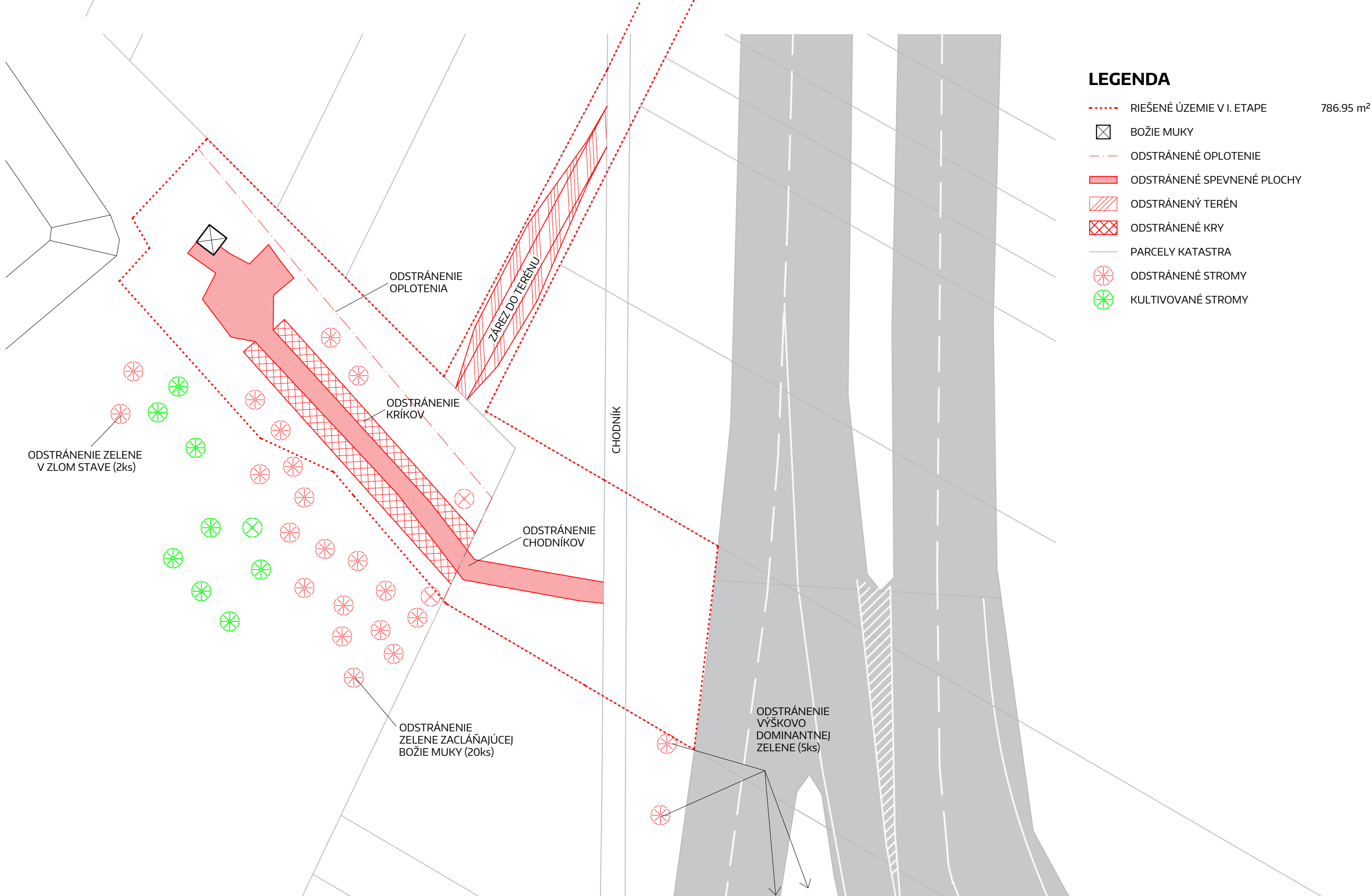
DOPLNENIE HORIZONTÁLY PAMÄTNÍKA KU VERTIKÁLE BOŽÍCH MŮK

ODCLONENIE RUŠIVÝCH STAVIEB PRIEMYSLU V POZADÍ ZELEŇOU S DÔRAZOM NA ZACHOVANIE CHARAKTERISTICKEJ PANORÁMY

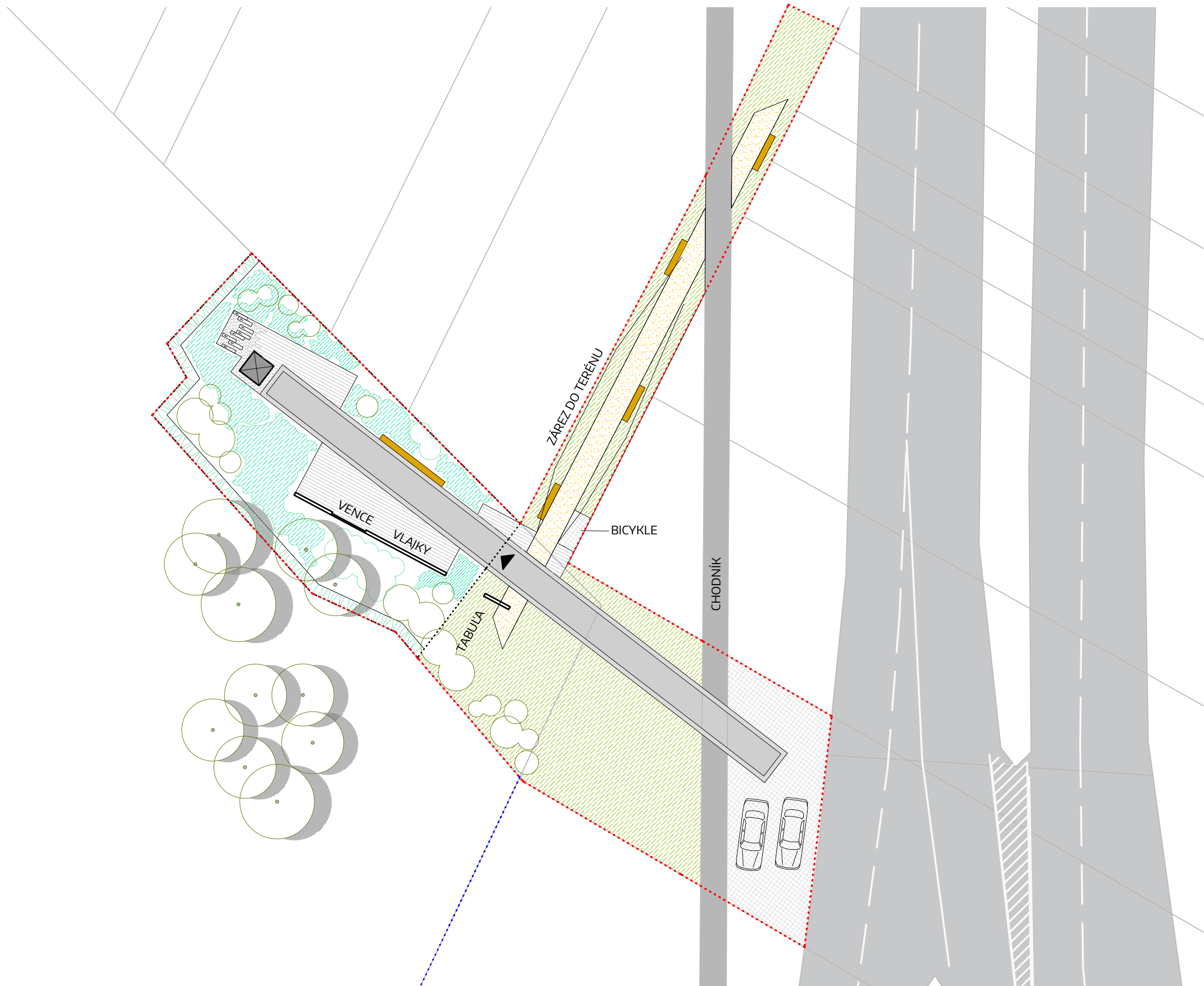

HISTORICKÝ CHARAKTER BOŽÍCH MŮK V RURÁLNEJ KRAJINE JE PODPorený LÚKOU VYSADENOU PO STRANÁCH PRÍSTUPOVEJ CESTY

LEGENDA

- RIEŠENÉ ÚZEMIE V I. ETAPE 786.95 m²
- BOŽIE MUKY
- ODSTRÁNENÉ OPLOTENIE
- ODSTRÁNENÉ SPEVNENÉ PLOCHY
- ODSTRÁNENÝ TERÉN
- ODSTRÁNENÉ KRY
- PARCELY KATASTRA
- ODSTRÁNENÉ STROMY
- KULTIVOVANÉ STROMY

LEGENDA

-----	RIEŠENÉ ÚZEMIE V I. ETAPE	786.95 m ²
☒	BOŽIE MUKY	
⊕	SYMBOLICKÝ HROB	
▬	NAVRHOVANÝ PAMÄTNÍK	
▬	PARKOVÁ LAVIČKA	
▬	VELKOFORMÁTOVÁ DLAŽBA	50.26 m ²
▬	DLAŽBA MENŠIEHO FORMÁTU	98.41 m ²
▬	MLATOVÉ PLOCHY	48.14 m ²
▬	ZATRÁVNŔOVAČE - PARKING	87.22 m ²
▬	EXTENZÍVNY TRÁVNÍK S REBRÍČKOM	249.63 m ²
▬	TRVALKOVÉ ZÁHONY	
▬	STRIHANÝ ŽIVÝ PLOT	
☁	OPADAVÉ A VŽDYZELENÉ KRY	
▶	VSTUP DO PARKU	
.....	NOVÉ OPLOTENIE	
.....	OPLOTENIE NDS	
▬	OKOLITÉ OBJEKTY	
▬	PARCELY KATASTRA	
▬	KOMPOZIČNÁ OS	
☉	PŮVODNÝ STROM	

LEGENDA

-----	RIEŠENÉ ÚZEMIE V I. ETAPE	786.95 m ²
☒	BOŽIE MUKY	
⊢	SYMBOLICKÝ HROB	
==	NAVRHOVANÝ PAMÄTNÍK	
■	PARKOVÁ LAVIČKA	
▤	VEĽKOFORMÁTOVÁ DLAŽBA	50.26 m ²
▥	DLAŽBA MENŠIEHO FORMÁTU	98.41 m ²
▦	MLATOVÉ PLOCHY	48.14 m ²
▧	ZATRÁVNŇOVAČE - PARKING	87.22 m ²
▨	EXTENZÍVNY TRÁVNÍK S REBRÍČKOM	249.63 m ²
▩	TRVALKOVÉ ZÁHONY	
▪	STRIHANÝ ŽIVÝ PLOT	
☁	OPADAVÉ A VŽDYZELENÉ KRY	
▶	VSTUP DO PARKU	
.....	NOVÉ OPLOTENIE	
.....	OPLOTENIE NDS	
□	OKOLITÉ OBJEKTY	
—	PARCELY KATASTRA	
—	KOMPOZIČNÁ OS	
●	PÔVODNÝ STROM	

ČELNÝ POHĽAD NA BOŽIE MUKY Z CESTY - PÔVODNÉ STROMY

POHĽAD Z PRÍJAZDU NA SÍDLISKO - PÔVODNÉ STROMY

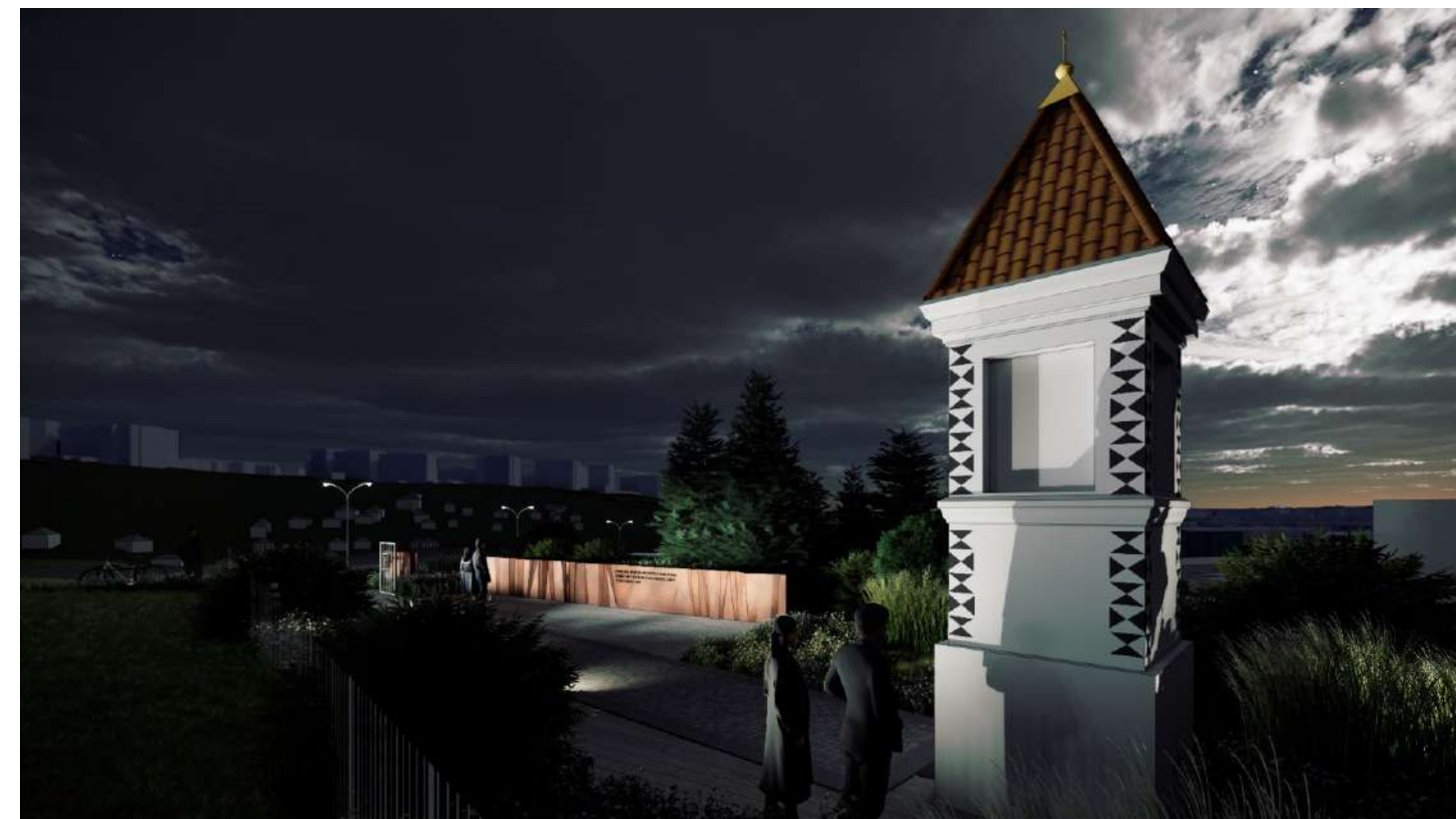
ČELNÝ POHĽAD NA BOŽIE MUKY Z CESTY - NOVÝ STAV PO VÝRUBE

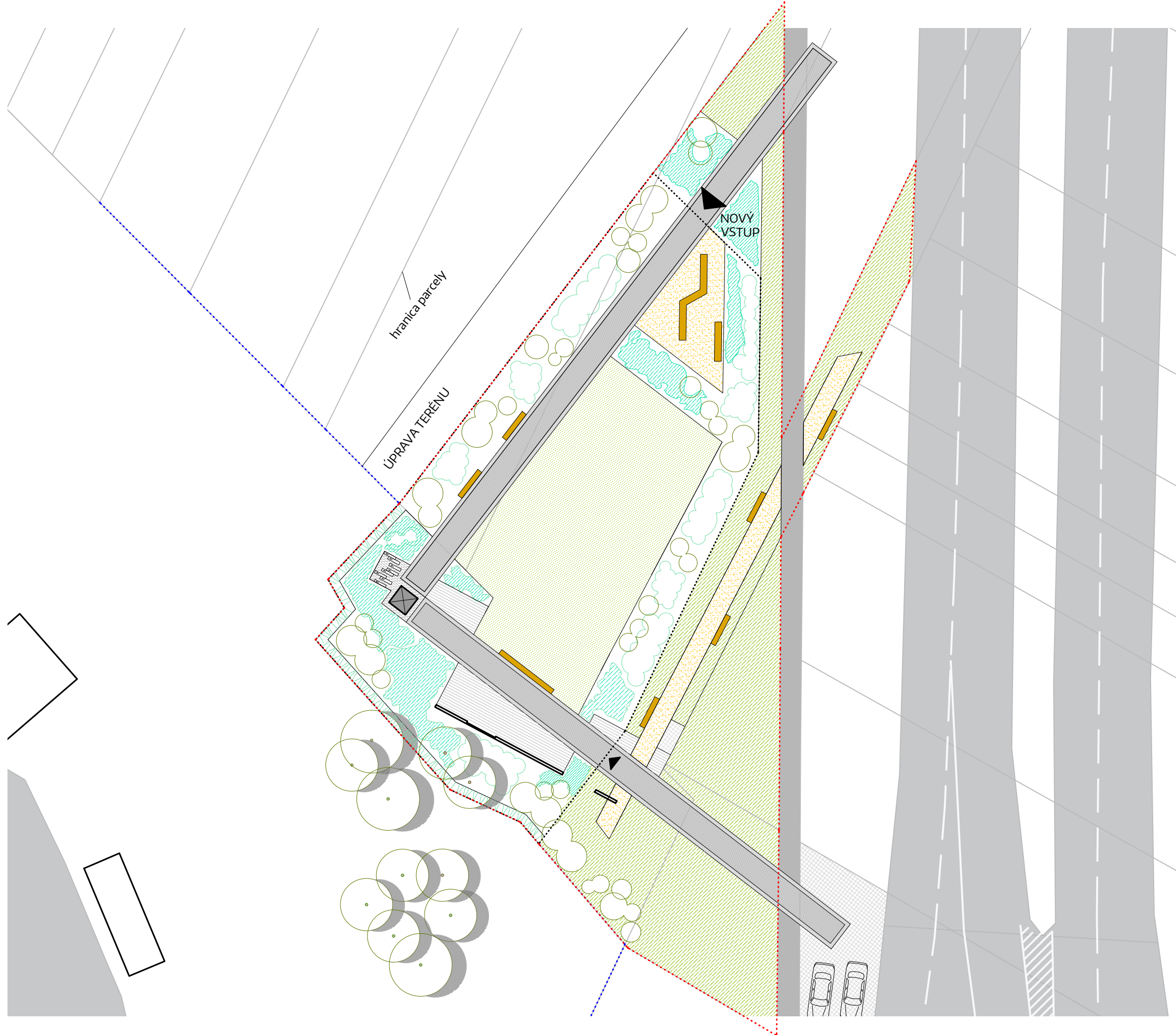
POHĽAD Z PRÍJAZDU NA SÍDLISKO - NOVÝ STAV PO VÝRUBE

LEGENDA

-----	HRANICA PARKU V I. A II. ETAPE	1574.25 m ²
☒	BOŽIE MUKY	
▬	SYMBOLICKÝ HROB	
▬	NAVRHOVANÝ PAMÄTNÍK	
▬	PARKOVÁ LAVIČKA	
▬	VELKOFORMÁTOVÁ DLAŽBA	45.77 m ²
▬	DLAŽBA MENŠIEHO FORMÁTU	205.60 m ²
▬	MLATOVÉ PLOCHY	93.70 m ²
▬	ZATRÁVNŇOVAČE - PARKING	79.21 m ²
▬	PARKOVÝ TRÁVNIK	205.60 m ²
▬	EXTENZÍVNY TRÁVNIK S REBRÍČKOM	451.08 m ²
▬	TRVALKOVÉ ZÁHONY	
▬	STRIHANÝ ŽIVÝ PLOT	
☁	OPADAVÉ A VŽDYZELENÉ KRY	
▶	VSTUP DO PARKU	
-----	NOVÉ OPLOTENIE	
-----	OPLOTENIE NDS	
▬	OKOLITÉ OBJEKTY	
▬	PARCELY KATASTRA	
○	KOMPOZIČNÁ OS	
○	PÔVODNÝ STROM	

LEGENDA

- HRANICA PARKU V I. A II. ETAPE 1574.25 m²
- ☒ BOŽIE MUKY
- ▬ SYMBOLICKÝ HROB
- ▬ NAVRHOVANÝ PAMÄTNÍK
- ▬ PARKOVÁ LAVIČKA
- ▬ VELKOFORMÁTOVÁ DLAŽBA 45.77 m²
- ▬ DLAŽBA MENŠIEHO FORMÁTU 205.60 m²
- ▬ MLATOVÉ PLOCHY 93.70 m²
- ▬ ZATRÁVNŇOVAČE - PARKING 79.21 m²
- ▬ PARKOVÝ TRÁVNIK 205.60 m²
- ▬ EXTENZÍVNY TRÁVNIK S REBRÍČKOM 451.08 m²
- ▬ TRVALKOVÉ ZÁHONY
- ▬ STRIHANÝ ŽIVÝ PLOT
- ☁ OPADAVÉ A VŽDYZELENÉ KRY
- ▶ VSTUP DO PARKU
- NOVÉ OPLOTENIE
- OPLOTENIE NDS
- ▬ OKOLITÉ OBJEKTY
- ▬ PARCELY KATASTRA
- KOMPOZIČNÁ OS
- PÔVODNÝ STROM

